

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 maja 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił J. W. (1) prawa do przyznania rekompensaty z tytułu utraty możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury w związku z pracą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że skarżący udowodnił jedynie 12 lat 2 miesiące i 17 dni okresów pracy w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) w Ł., a zgodnie z art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych do nabycia prawa do rekompensaty wymagane jest udokumentowanie okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy wskazał, że do pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w okresie od 16 lipca 2001 r. do 13 lutego 2007 r., ponieważ zarządzenie Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego nie przewiduje takiego stanowiska jak spawacz-ślusarz. Również nie zaliczono wnioskodawcy okresu zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) z powodu nieprzedłożenia świadectwa pracy w warunkach szczególnych. (decyzja - akta organu rentowego k. 47).

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł J. W. (1) wskazując, że decyzja ta jest niezgodna ze stanem faktycznym. Podniósł, że zakłady pracy zostały już zlikwidowane i nie ma możliwości przedłożenia poprawionego świadectwa pracy na stanowisku „spawacza” . (protokół z przyjęcia odwołania - k. 3)

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że w wykazie Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego wskazano stanowisko spawacza, nie jest natomiast pracą w warunkach szczególnych wykonywanie pracy spawacza-ślusarza lub spawacza-kotlarza, które zostało wpisane na świadectwach pracy w warunkach szczególnych. (odpowiedź na odwołanie - k. 4)

W toku rozprawy strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. W. (2) urodził się (...) W okresie od 15 sierpnia 1978 r. do 31 października 1990 r. tj. przez okres 12 lat 2 miesięcy i 17 dni wykonywał pracę w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. (bezsporne)

W okresie od 6 maja 1970 r. do 8 sierpnia 1978 r. J. W. (1) był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) na stanowisku kotlarza spawacza. W osobistych kartach zaszeregowania jego stanowisko było określane jako „spawacz” (świadectwo, karty - k. 22)

Skarżący pracę wykonywał na pełen etat, pracował przy spawaniu kotłów. Nie wykonywał innej pracy niż spawanie. Nigdy nie był kierowany do wykonywania innych czynności. Spawał głównie elektrycznie, ale także gazowo, a także ciął płyty do wierników palnikami. (zeznania J. W. (1) – 00;02;32 w zw 200;42;47 CD k- 54 , zeznania J. W. (3) – 00;14;34 CD k- 54)

Zdarzało się, że pracownicy musieli czasami przerywać swoją pracę, aby pomóc innym i stąd wiedzieli co robiły inne osoby. Praca w tym zakładzie odbywała się przy kotłach - dokonywane były remonty kotłów. W hali występowało zapylenie. (zeznania J. W. (3) - 00;14;34 CD k- 54)

W okresie od 16 lipca 2001 r. do 13 lutego 2007 r. J. W. (1) był zatrudniony w Zakładach (...) S.A. Pracodawca wystawił skarżącemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stwierdzające, że w całym okresie zatrudnienia wykonywał on pracę na stanowisku spawacz-ślusarz. (świadectwo - k. 13 akt organu rentowego)

W pracy skarżący zajmował się spawaniem siłowników do maszyn rolniczych, ale także innych elementów. Do jego obowiązków należało także cięcie palnikiem płyty. W pomieszczeniu przeznaczonym do spawania pracował sam. Nie był kierowany do wykonywania innych prac. W okresach, kiedy było więcej prac spawalniczych przyjmowana była

inna osoba do pomocy przy spawaniu. Nie był on widywany przy wykonywaniu innych prac niż spawanie (zeznania J. W. (1) – 00;02;32 w zw z 00;42;47 CD k- 54 , zeznania A. P. – 00;25;36, zeznania J. C. – 00;34;08 CD k- 54).

Decyzją z dnia 24 kwietnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział I w Ł. przyznał J. W. (1) emeryturę, począwszy od dnia 8 kwietnia 2017 r. w wysokości 2.712,24 zł. (decyzja - k. 10 akt rentowych)

W dniu 15 kwietnia 2019 r. skarżący zwrócił się o ustalenie uprawnień do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. (wniosek - k. 12 akt rentowych)

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o powołany wyżej materiał dowodowy, który pozostawał ze sobą spójny. Organ rentowy podważa możliwość czynienia ustaleń na podstawie zeznań świadków, ponieważ nie przebywali oni stale z wnioskodawcą w pracy i nie jest wykluczone, że nie wykonywał także inne prace niż spawanie. Zastrzeżenia te należy odrzucić, ponieważ, chociaż faktycznie świadkowie nie pracowali stale w jednej brygadzie, czy pomieszczeniu ze skarżącym to posiadali wiedzę o funkcjonowaniu tego zakładu pracy, pracowali w nim, pozostawali w relacji koleżeńskej ze skarżącym w okresie zatrudnienia, a więc swoją wiedzę czerpią nie tylko z tego co zobaczyli, ale także z relacji innych osób i własnych domysłów, które poparte były realiami w jakich funkcjonował zakład pracy. Mając na uwadze, że świadkowie widywali wnioskodawcę przy spawaniu, posiadał on kwalifikacje do wykonywania prac spawalniczych (jak wynika z zeznań świadków nie każdy członek brygady takie posiadał) to nielogicznym byłoby wyprowadzanie wniosku, że skarżący nie zajmował się głównie pracami spawalniczymi. Przy czym organ rentowy nie podważał zeznań złożonych przez wnioskodawcę, a w ocenie sądu stanowią one również pełnoprawny materiał dowodowy, pozostają zgodne z zeznaniami świadków i zasługują na pełne uwzględnienie przy czynieniu ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Stosownie do treści ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W myśl art.23 ust.1 i 2 powołanej ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15).

Przepisy art.2 pkt 5 i art.21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W literaturze podkreśla się, że wykładnia przepisu art. 21

ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art.21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym również należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31 grudnia 1998 r.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Z ust. 4 cytowanego przepisu wynika, że rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Tak więc prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego. Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady

Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Wobec powyższego na wnioskodawcy, zgodnie z treścią art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania pracy w szczególnych warunkach. Wprawdzie w świadectwie pracy oraz dokumentach pracowniczych z tego okresu stanowisko wnioskodawcy jest określone jako ślusarz-spawacz, nie mniej o szczególnych warunkach pracy nie decyduje nazwa stanowiska – jak chce organ rentowy – ale rodzaj rzeczywiście wykonywanej pracy.

Charakter pracy wnioskodawcy Sąd ustalił w oparciu o zebrany materiał dowodowy, który został poddany wnikliwej ocenie we wcześniejszej części uzasadnienia. Wynika z niego, że w okresie zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace spawalnicze. Prace te wykonywane na hali produkcyjnej, gdzie panowało duże zapylenie. Zebrany materiał dowodowy nie wskazuje na to, aby wykonywał on inne prace. Określenie stanowiska jako spawacz-kotlarz, jak tłumaczył wnioskodawca, wynikało z tego, że zakład pracy zajmował się remontami kotłów, a jego prace spawalnicze wykonywane były na kotłach.

Organ rentowy w toku postępowania nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, które podważałyby wiarygodność złożonych zeznań.

Prace przy spawaniu ustawodawca zalicza do prac w warunkach szczególnych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w Wykazie A Dziale XIV, poz. 12 - prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym.

Wnioskodawca takie prace wykonywał w całym spornym okresie. Okoliczności tej nie podważa fakt, iż w dokumentacji pracowniczej stanowisko zajmowane przez skarżącego było określane jako kotlarz-spawacz. O szczególnych warunkach zatrudnienia nie decyduje bowiem nazwa stanowiska pracy, jak chce tego organ rentowy, ale faktycznie wykonywane obowiązki, a te jak wynika zeznań świadków, polegały na wykonywaniu prac przy spawaniu stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Na marginesie Sąd pragnie zaznaczyć, że przeprowadzone postępowanie wykazało, iż wnioskodawca wykonywał prace szczególne również w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) S.A., ponieważ analiza materiału dowodowego również doprowadza do wniosku, że wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace spawalnicze, które to są wymienione w Wykazie A Dziale XIV, poz. 12.

Podsumowując, stwierdzić należy, że po uwzględnieniu powyższych okresów zatrudnienia wnioskodawca spełnia wymóg co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477[14] § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. W. (1) prawo do rekompensaty w związku z pracą w warunkach szczególnych.